

Nr 135.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående gäldandet av staten åliggande kommunala och andra utskylder för vissa försvarsväsendets fastigheter; given Stockholms slott den 21 februari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Harald Malmberg.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i stats-
rådet å Stockholms slott den 21 februari 1930.*

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden
LÜBECK, BESKOW, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, BISSMARK, JOHANSSON,
DAHL.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen
för försvarsdepartementet, statsrådet Malmberg:

Under framhållande av att kommunalskattelagen den 28 september 1928
(nr 370) medfört en utökning av kronans skyldighet att erlagga kommunal-
skatt, har arméförvaltningen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 6 december 1929
gjort framställning, i syfte att medel måtte ställas till förfogande för gäldandet
av vissa skatteutgifter för kronan tillhörande, under lantförsvarets förvaltning

Bihang till riksdagens protokoll 1930. 1 saml. 107 häft. (Nr 135.)

393 30

stående fastigheter. Med anledning av vad arméförvaltningen i berörda skrivelse anfört hava marinförvaltningen och flygstyrelsen anbefallts att avgiva yttranden i ämnet, såvitt anginge nämnda myndigheters förvaltningsområden. Sedan dessa yttranden inkommit, hava, efter erhållen remiss, riksräkenskapsverket och statskontoret avgivit utlåtanden i ärendet.

Jag anhåller nu att få underställa hithörande frågor Kungl. Maj:ts prövning.

Arméförvaltningen har i nyssberörda skrivelse anfört följande.

Lantförsvarets fastigheter kunde i skattehänseende indelas i följande fyra grupper:

1) *Fastigheter, som jämlikt 5 § 1 mom. c) i kommunalskattelagen den 28 september 1928 vore fria från kommunalskatt*, såsom kasernetablissemang, vaktstugor m. m. Emellertid förekomme på en del orter även för sådana fastigheter vissa pålagor i form av skatt under benämning tomtöre, jordskatt, gatuskatt m. m. Sammanlagda beloppet härav hade med ledning av infordrade uppgifter beräknats till 2,900 kronor. Ifrågavarande skatter hade, då annat anslag icke stått till buds, guldits ur byggnadsanslaget. Då emellertid, såsom nedan komme att utvecklas, fråga uppstått om täckande av nytillkomna skatteutgifter för vissa andra fastigheter, vilka i likhet med de nu ifrågavarande icke tillförde byggnadsanslaget inkomster, hade arméförvaltningen ansett sig lämpligen böra i detta sammanhang till behandling upptaga spörsmålet om en mera tillfredsställande ordning för likviderandet av de nu ifrågavarande utskylderna.

2) *Fastigheter, förut redovisade under arrende-, jordskylds- och tomtöresmedlen samt Järvafältets arrendemedel, d. v. s. uthyrningsfastigheter samt jordbruks- och skogsfastigheter*. Skattebeloppen för berörda fastigheter hade hittills guldits ur influtna arrenden och hyror samt påförts byggnadsanslaget. Då det syntes vara principiellt riktigt, att skatterna för de nu ifrågavarande, *räntabla* fastigheterna även i fortsättningen gäldades på enahanda sätt, hade arméförvaltningen icke funnit anledning att för dessa fastigheters vidkommande föreslå förändrade bestämmelser i avseende å sättet för gäldande av desamma åvilande skatter.

Beträffande här ovan under 1) och 2) nämnda grupper av fastigheter hade några förändringar i avseende å skattskyldigheten icke inträtt i följd av 1928 års nya skatteförfattningar. Annorlunda förhölle det sig med de fastigheter, som omförmäldes här nedan under 3) och 4).

3) *Tjänstebostäder*. Dessa hade tidigare varit fria från kommunalutskylder. På sätt framginge av anvisningarna till 5 § kommunalskattelagen, skulle emellertid numera sådana av försvarsväsendet disponerade byggnader — kaserner och vaktstugor dock undantagna — som i huvudsak nyttjades till tjänstebostäder, beskattas till kommunal fastighetsskatt, varmed följde skattskyldighet även till landstingen m. m. Sammanlagda beloppet av dylika från och med år 1929 nytillkomna skatter hade beräknats till 61,000 kronor, en beräkning, som dock av flera orsaker endast kunnat göras approximativ och med all sannolikhet vore tilltagen i underkant. De inkomster, som inflöte från nu ifrågavarande fastigheter, tillfördes enligt gällande bestämmelser avlöningsanslaget. Vid sådant förhållande och med hänsyn till de betydande skattebelopp, varom här vore fråga, syntes icke heller annat anslag än avlöningsanslaget kunna tillgripas för skatternas gäldande, såvida icke för ifrågavarande ändamål anvisades ett särskilt anslag.

4) *Fastigheter för fristående industriella anläggningar*, såsom Åkers krutbruk, Karl Gustafs stads gevärsfaktori, arméns centrala beklädnadsverkstad m. fl. Dessa fastigheter hade såsom för försvarsändamål nyttjade tidigare

varit fria från kommunalutskylder, men i följd av stadgandet i 5 § 1 mom. c) kommunalskattelagen skulle de numera underkastas fastighetsbeskattning, varmed följde skattskyldighet även till landsting m. m. Däremot torde ifrågavarande anläggningar, såsom avseende förnämligast statens eget behov, jämlikt 53 § 1 mom. b) kommunalskattelagen vara fria från kommunal inkomstskatt. För nu ifrågakomma fastigheter hade det sammanlagda skattebeloppet för budgetåret 1929/1930 approximativt beräknats till 20.000 kronor. Det enda anslag, som för närvarande syntes kunna komma i fråga för gäldande av de å nu berörda fastigheter belöpande skatter, vore byggnadsanslaget. Detta tillfördes emellertid icke några uppbördsmedel från fastigheterna. Någon höjning av byggnadsanslaget med hänsyn till de nytillkomna skatterna hade på grund av frånvaron utav närmare beräkningsgrunder hittills icke kunnat begäras, ehuru en sådan förutsetts såsom nödvändig. För det nu löpande budgetåret torde i fråga om förevarande fastigheter föreligga de förutsättningar, som omförmäldes i kungörelsen den 27 juni 1929 (nr 189), däri en hänvändelse till statskontoret i dylika fall anvisats för erhållande av medel till skatternas gäldande. I vad avsåge nästkommande och framtida budgetår läge det givetvis närmast till hands att för täckande av nu ifrågavarande skattebelopp anlita utvägen att förstärka byggnadsanslaget, så att detsamma kunde förslå även för detta ändamål. Arméförvaltningen hade emellertid alternativt tänkt sig en annan utväg, nämligen anvisande av ett särskilt förslagsanslag för bestridande av förevarande och vissa andra skatter.

I det föregående hade framhållits, att för gäldande av skatter, åvilande under 1) och 2) upptagna fastigheter, byggnadsanslaget i framtiden kunde komma till användning, att för fastigheterna under 2) så alltjämt borde äga rum, men att för fastigheterna under 1) en omläggning vore önskvärd. Beträffande fastigheterna under 3) hade anförts, att skatterna för innevarande och framtida budgetår borde gäldas av avlöningsanslaget, i den mån icke — i vad avsåge framtida budgetår — annat anslag ställdes till förfogande. Vad anginge fastigheterna under 4), hade framhållits, att för täckande av dem åvilande skatter för nästkommande och framtida budgetår måste ifrågakomma antingen en höjning av byggnadsanslaget eller ock anvisande av ett särskilt skatteanslag.

Därest särskilt skatteanslag icke anvisades, skulle således för framtiden skatterna för lantförsvarets fastigheter komma att gäldas ur två anslag, nämligen byggnadsanslaget — i nödig utsträckning höjt — beträffande fastigheterna under 1), 2) och 4) samt avlöningsanslaget i fråga om fastigheterna under 3). Anvisades åter ett särskilt anslag, syntes detsamma lämpligen böra omfatta skatterna för fastigheterna under 1), 3) och 4), vilka, i motsats mot fastigheterna under 2), hade det gemensamt, att inkomster därifrån icke tillfördes byggnadsanslaget. Beträffande fastigheterna under 2) vore, såsom berörts, någon förändring icke nödig.

Arméförvaltningen hade ansett sig böra något närmare undersöka förutsättningarna för ett särskilt anslag till gäldande av skatterna för berörda oräntabla fastigheter under 1), 3) och 4).

En otvivelaktig fördel, som vunnos genom en anordning av berörd art, vore, att anslaget kunde göras till förslagsanslag. Givetvis vore ett förslagsanslag väl lämpat för utgifter av ifrågavarande slag, vilka icke bestämdes av den anslagsförvaltande myndigheten utan oberoende av dess bestämmande utginge på grund av lag och författning.

Därest ett för ifrågavarande ändamål avsett förslagsanslag skulle komma till stånd, borde detsamma enligt arméförvaltningens åsikt begränsas till sådana lantförsvarets fastigheter, som icke utgjordes av uthyrnings- eller jordbruks- och skogsfastigheter.

Arméförvaltningen hade ansett sig böra för sin del förorda anordningen med

ett särskilt förslagsanslag, begränsat på ovan angivet sätt. Emellertid hade arméförvaltningen ansett sig icke kunna underlåta att i förevarande framställning alternativt framlägga förslag innefattande fördelning av dessa skatteutgifter å byggnads- och avlöningsanslagen.

En sammanfattning av vad ovan anförts rörande beloppen av de å olika grupper av fastigheter vilande skatter gäve vid handen, att sagda belopp beräknats till för fastigheterna under 1) 2,900 kronor, under 3) 61,000 kronor och under 4) 20,000 kronor. Försiktigheten syntes dock bjuda, att för fastigheterna under 1) och 4) sammanlagda beloppet avrundades uppåt till 25,000 kronor.

Med stöd av det anförda föresloge arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte dels medgiva, att för budgetåret 1929/1930 de å fastigheterna under 3) här ovan (tjänstebostäder) belöpande skatter finge gäldas från avlöningsanslaget,

dels ock i proposition till riksdagen hemställa *antingen* om ökning av ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor med 25,000 kronor för gäldande av skatter för fastigheterna under 1) och 4) samt om riksdagens bifall därtill, att jämväl för budgetåret 1930/1931 och följande budgetår kommunala och andra utskylder, åvilande av lantförsvaret disponerade tjänstebostäder (fastigheterna under 3)), finge gäldas ur avlöningsanslaget, *eller ock* — vilket alternativ arméförvaltningen förordade — om anvisande av ett ordinarie förslagsanslag å 86,000 kronor till gäldande av sådana lantförsvaret åvilande skatter, vilka icke belöpte å uthyrnings- samt jordbruks- och skogsfastigheter.

I sitt den 9 januari 1930 dagtecknade utlåtande anför *marinförvaltningen* följande.

Marinförvaltningen tillstyrkte arméförvaltningens förslag om särskilda ordinarie anslagsmedel av förslagsanslags natur till gäldande av sådana försvaret åvilande skatter, vilka icke belöpte å uthyrnings- samt jordbruks- och skogsfastigheter. För marinens vidkommande utgjordes ifrågakarande skatter i stort sett av utskylder för tjänstebostäder, för vilka tidigare i regel åtnjutits skattefrihet men från och med år 1929 enligt den då ikraftträdande kommunal-skattelagen måste erläggas skatt till kommunerna. Enligt infortrade uppgifter från marinens lokalmyndigheter uppginge de på grund av taxeringarna år 1929 debiterade eller beräknade utskylderna av denna art till något mer än 19,000 kronor, i huvudsak belöpande på fastigheter i Karlskrona och Vaxholm. Ehuru å ena sidan marinförvaltningen i vissa fall anförde besvär över nämnda taxeringar och dessa måhända på grund därav komme att bli föremål för någon jämkning, men å andra sidan innebörden av de nya beskattningsbestämmelserna kunde tänkas ännu icke hava varit fullt klar för alla taxeringsmyndigheter och med hänsyn härtill skattskyldighet för ytterligare vissa tjänstebostäder möjligen kunde förväntas till ett kommande år, funne sig marinförvaltningen icke hava något annat rättesnöre för beräkning av erforderliga anslagsmedel än de uppgifter ämbetsverket nu erhållit från de lokala myndigheterna, med jämkning uppåt till i avrundat tal 20,000 kronor. Ämbetsverket hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte *dels* föreslå riksdagen att för budgetåret 1930/1931 anvisa ett ordinarie förslagsanslag å 20,000 kronor till gäldande av sådana sjöförsvaret åvilande skatter, vilka icke belöpte å uthyrnings- samt jordbruks- och skogsfastigheter, *dels ock* medgiva, att för innevarande budgetår å marinens tjänstebostäder belöpande skatter finge gäldas från sjöförsvarets avlöningsanslag.

Flygstyrelsen har i utlåtande av den 9 januari 1930 framhållit, att det av arméförvaltningen framställda förslaget i fråga om gäldandet av skatter för

lantförsvarets fastigheter med fördel kunde tillämpas även beträffande bestridandet av utgifter för skatter för flygvapnets fastigheter. I anslutning härtill och med förmålan, att flygstyrelsen förslagsvis beräknat skatterna för tjänstebostäder till 14,000 kronor, skatterna för industriella anläggningar till 6,000 kronor samt vissa pålagor under benämning tomtöre m. m. till 500 kronor, har flygstyrelsen föreslagit, att Kungl. Maj:t måtte

dels medgiva, att de å innevarande budgetår belöpande skatterna för flygvapnets såsom tjänstebostäder upplåtna fastigheter finge gäldas från flygvapnets avlöningsanslag,

dels ock i proposition till riksdagen hemställa *antingen* om ökning av ordinarie reservationsanslaget till byggnader, flygfält m. m. med 6,500 kronor för gäldande av skatter för flygvapnet tillhöriga industriella anläggningar och vissa tomtören m. m., ävensom om riksdagens bifall därtill, att jämväl för instundande och följande budgetår kommunala och andra utskylder, åvilande av flygvapnet till tjänstebostäder upplåtna fastigheter, finge gäldas av avlöningsanslaget, *eller ock* — vilket alternativ flygstyrelsen förordade — om anvisande av ett ordinarie förslagsanslag å 20,500 kronor till gäldande av sådana flygvapnet åvilande skatter, vilka icke belöpte å uthyrnings- samt jordbruks- och skogsfastigheter.

I utlåtande den 21 januari 1930 har *riksräkenskapsverket* förklarat sig icke hava något att erinra mot de av arméförvaltningen, marinförvaltningen och flygstyrelsen gemensamt omfattade förslagen rörande gäldandet av de under innevarande och följande budgetår förfallande skatterna, utom såvitt anginge de skatter, som belöpte å fastigheter för fristående industriella anläggningar. Beträffande sistberörda skatter har riksräkenskapsverket uttalat den meningen, att dessa såväl under innevarande som följande budgetår rätteligen borde avföras bland vederbörande industriella anläggningars driftkostnader. I fråga om anvisande för framtiden under fjärde huvudtiteln av särskilda skatteanslag har riksräkenskapsverket i övrigt endast gjort den erinran, att anslagsbeloppen för de olika försvarsgrenarna lämpligen borde sammanföras till ett gemensamt förslagsanslag, varå skulle avföras samtliga hithörande skatter utom sådana, som belöpte å uthyrnings-, jordbruks- och skogsfastigheter samt fastigheter för fristående industriella anläggningar.

Statskontoret har slutligen i utlåtande den 22 januari 1930 anfört följande.

Av den i ärendet förebragta utredningen framginge, att enligt kommunalskattelagen av den 28 september 1928 skattskyldighet inträtt för vissa försvarsväsendet tillhöriga fastigheter, för vilka kommunalskatt tidigare ej utgått, nämligen tjänstebostäder och industriella anläggningar.

Vad anginge sist omnämnda fastigheter, alltså de, som brukades av försvarsväsendets verkstäder, fabriker och andra industriella anläggningar, syntes det statskontoret riktigast, att den på taxeringen av desamma grundade kommunalskatten inginge bland omkostnaderna för anläggningarnas drift, d. v. s. avfördes å vederbörande tillverkningsanslag. På så sätt skulle en anslagsbelastning åstadkommas, som bättre utvisade de verkliga kostnaderna för materielens framställande.

Beträffande tjänstebostäderna hade alternativt föreslagits, att å desamma belöpande kommunalskatt skulle avföras å de särskilda avlöningsanslagen, enär vid uträknande av avlöning åt innehavarna av bostadslägenheter avdrag gjordes med hänsyn till värdet av den av dem sålunda åtnjutna förmånen. Emellertid vore att märka, att vid bestämmandet av ifrågavarande avlöningsanslag de olika slutsummorna minskats med belopp, motsvarande beräknade avdrag för bostadsförmån. I anslagen inginge alltså icke något belopp, som motsvarade bostadsförmånens värde. Vid sådant förhållande syntes det knappast lämpligt att disponera avlöningsanslagen för nu ifrågavarande utgift för tjänstebostäderna. Statskontoret ville därför hemställa, att för bestridande av sagda utgift hos riksdagen utverkades ett särskilt anslag att i riksstaten upptagas under fjärde huvudtiteln, avdelning »5. Gemensamma anslag». Det sålunda ifrågasatta nya anslaget, som borde få karaktären av förslagsanslag, syntes med ledning av de inkomna uppgifterna kunna beräknas till 95,000 kronor och torde förslagsvis kunna benämnas »Kommunalutskylder för till tjänstebostäder upplåtna fastigheter».

De på innevarande budgetår belöpande utgifterna av sist omförmälda slag syntes med stöd av föreskrifterna i kungörelsen den 27 juni 1929, nr 189, kunna gäldas av sjunde huvudtitelns förslagsanslag till staten åliggande kommunala och andra utskylder.

De på övriga fastigheter belöpande skatter och andra avgifter torde vid bifall till vad ovan föreslagits kunna gäldas av samma medel, som hittills bestritt desamma. Framställningen syntes därför i denna del icke böra föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Departements-
chefen.

Vad först angår bestridandet av de skatteutgifter, som belöpa å försvarsväsendets såsom tjänstebostäder upplåtna fastigheter, har statskontoret visserligen ansett berörda utgifter för innevarande budgetår författningsenligt kunna avföras å det under sjunde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till staten åliggande kommunala och andra utskylder. Då emellertid dessa utgifter enligt de upplysningar, som lämnats av vederbörande myndigheter, uppgå till en summa, vilken högst väsentligt överstiger det under nyssnämnda anslag i riksstaten upptagna beloppet av 40,000 kronor, har jag, efter samråd med chefen för finansdepartementet, funnit det vara lämpligare, att ifrågavarande utgifter, i överensstämmelse med vad de övriga myndigheterna härutinnan föreslagit, för innevarande budgetår bestridas av de anslag, till vilka inkomsterna av nu avsedda fastigheter inflyta, d. v. s. respektive försvarsgrenars ordinarie avlöningsanslag. På enahanda sätt torde här berörda skatteutgifter böra bestridas jämväl under budgetåret 1930/1931. I samband med uppgörandet av förslag till rikstat för budgetåret 1931/1932 torde böra tagas under övervägande det förut omförmälda förslaget om uppförande under fjärde huvudtiteln av ett särskilt, för de tre försvarsgrenarna gemensamt skatteanslag av förslagsanslags natur.

Vidkommande härefter skatterna för sådana försvarsväsendet tillhöriga fastigheter, som äro att hänföra till fristående industriella anläggningar, delar jag den av statskontoret och riksräkenskapsverket uttalade meningen och anser sålunda, att utgifterna härför lämpligen böra ingå bland omkostnaderna för anläggningarnas drift.

Beträffande övriga i myndigheternas framställningar avsedda utskylder ifrågasätter jag icke nu någon ändring av hittills tillämpade grunder för gäldandet av dessa kostnader.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna de av mig förordade grunder för gäldandet under innevarande och nästkommande budgetår av staten åliggande kommunala och andra utskylder, avseende vissa försvarsväsendets fastigheter.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Alf Ewerlöf.
